

Ks. Bp Henryk Strąkowski

PISMO ŚWIĘTE W OBRADACH SOBORU

Przemówienie wygłoszone przez radio Watykańskie 19. I. 1963 r.

Gdy Ojciec św. Jan XXIII w listopadzie 1958 r. jako Biskup Rzymu obejmował w posiadanie Bazylikę Laterańską, wskazał na dwa podstawowe elementy swego urzędu pasterskiego: na Księgę i kielich.

Księga oznacza pismo św. oraz misję pasterską Kościoła — wyjaśnił papież. Chrystus, Boży Zbawiciel i Pasterz karmi swą trzodę nauką niebieską, a ogniem tej nauki wszystko zapala. Wielcy Papieże, jak święty Leon i św. Grzegorz najwięksi geniusze Kościoła, jak św. Hieronim i św. Augustyn wobec całego świata czytali i tłumaczyli Pismo św.

Takie jest wołanie i takie jest zadanie otwartej księgi na ołtarzu: podawanie prawdziwej nauki, słusznej sztuki życia, sposobów wzniesienia człowieka do Boga. Największą chwałą każdego Pontyfikatu jest wypełnienie nakazu ewangelicznego: „Idźcie i nauczajcie aż po krańce świata” — mówił Ojciec święty.

Księga i kielich, Ewangelia i liturgia. Może to nie był tylko przypadek że podczas pierwszej części Soboru Watykańskiego II, od 11 października do 8 grudnia ub r. rozważano głównie schemat o liturgii a następnie o źródłach Objawienia. Tematy te są tak bliskie sercu Ojca św. a wyrażone są w symbolu Księgi i kielicha.

Księga Ewangelii była otoczona wyjątkową czcią na Soborze. Codziennie po skończonej Mszy św. dokonywano uroczystej intronizacji Ewangelii. Od spiżowych drzwi świątyni przez całą Bazylikę kroczył orszak procesyjny. Każdego dnia inny biskup niósł przed sobą otwartą Ewangelię, opierając ją o odkrytą i pochyloną pokornie głowę. Obok niego szła asysta i akolici z zapalonymi świecami.

Wszyscy Ojcowie Soboru wstawali ze swych miejsc i intonowali zwykle: „Credo in unum Deum“. Potężna melodia wznosiła się aż pod stropy świątyni gdzie widnieją słowa: „Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam“. Innym razem Biskupi ze wszystkich ras i części świata śpiewali wspólnie: „Laudate Dominum omnes gentes“, oraz „Christus vincit“.

W tym czasie Ks. Biskup umieszczał otwartą Księgę Ewangelii na specjalnym tronie na ołtarzu, gdzie pozostawała wśród zapalonych świec przez cały czas kongregacji soborowej. Po zakończeniu obrad, Ewangelię uroczysto wynoszono z auli.

Za „Ewangelię Soboru“ obrano kodeks łaciński Urbinas Nr. 10, zawierający tekst czterech Ewangelii w tłumaczeniu Wulgaty. Kodeks ten powstał w środowisku wybitnie religijnym i wysoce humanistycznym na życzenie Fryderyka de Montefeltro, Księcia Urbino, miasta leżącego na wschód od Florencji, skąd pochodził również Rafael Santi.

Kodeks zawiera 255 stron pergaminowych, zapisanych wprawna ręką Mateusza de Contugi w latach 1475—1482. Wspaniałe pismo Mateusza zostało wzbogacone wylewem złota: 1082 złote inicjały, 499 tytułów, oraz wszystkie odnośniki na marginesach lśnią bogactwem wykonania.

Równie wspaniałe są miniatury Ewangelistów i cztery „incipit“ wykonane przez Wilhelma Giraldi i Franciszka de'Russi, ze szkoły ferrarskiej. Jeden z pisarzy wyraził się, że „wszelkie słowa są za słabe, by przedstawić zdumiewający efekt kolorów“, miniatury św. Jana Ewangelisty. Bibliofile i historycy sztuki uważają ten kodeks za najpiękniejszy kwiat Odrodzenia włoskiego, a zwłaszcza dworu w Urbino. 23 czerwca 1667 r. Zarząd Miejski w Urbino przekazał tę Księgę do Biblioteki Watykańskiej.

Szacunek okazywany w Ewangeliu podczas Soboru znalazł swój pełny wyraz w poświęceniu sprawom Objawienia Bożego sześciu kongregacji ogólnych od 19-tej do 24-tej.

14 listopada Kardynał Alfred Ottaviani, Przewodniczący Komisji Soborowej dla spraw Doktryny i Obyczajów, przedstawił swój schemat o źródłach Objawienia. Schemat obejmował pięć rozdziałów. Pierwszy — o dwu źródłach Objawienia, drugi — o natchnieniu Pisma św., jego nieomyślności i rodzajach literackich, trzeci — o Starym Testamencie, czwarty — o Nowym Testamencie, piąty — o Piśmie św. w Kościele. Rozpoczęła się niezwykle ożywiona dyskusja porównana przez dziennikarzy do gwałtownej burzy w dniu Zesłania Ducha św. Bezpośrednio zabrało głos jedenastu Kardynałów, jeden Patriarcha i trzech Arcybiskupów, a ogółem w ciągu sześciu rozważań wygłoszono 104 przemówienia.

Oczywiście Ojcowie Soboru byli zgodni co do prawd wiary, ale chodziło o sposób jej sformułowania i przedstawienia.

W czasie dyskusji zarzucono schematowi charakter zbyt profesorski i podręcznikowy, brak podejścia duszpasterskiego, opuszczenie problemu zbawienia ludzi przed Chrystusem lub niechrześcjanach, a zwłaszcza przechylenie się na stronę opinii niektórych szkół, które jeszcze nie dojrzały do sformułowań i są niezrozumiałe dla braci odłączonych. Wobec tego przyjęcie schematu oznaczałoby zahamowanie studiów teologicznych i egzegetycznych, a jednocześnie przeszkodziłoby w zjednoczeniu Kościoła.

Zwolennicy schematu wyjaśnili w odpowiedzi, że Uniwersytety i Seminaria Duchowne oczekują od Soboru jasnych wskazań w zagadnieniach doktrynalnych i egzegetycznych. Najbardziej ekumeniczna jest całkowita Prawda Boża, a głównym zadaniem duszpasterskim jest wyraźne przedstawienie nauki katolickiej. Wobec tego pełny jej wykład nie powinien być obrazą dla wszystkich wierzących w Chrystusa.

20 listopada przystąpiono do głosowania. Na 2209 głosujących, oddano 1368 głosów przeciw schematowi, a 822 głosy za schematem. Mimo że nie osiągnięto rozstrzygającej liczby 2/3 głosów, papież przychylił się do jawnej woli większości Ojców Soboru i wobec tego schemat o Źródłach Objawienia odesłano 21 listopada do ponownego opracowania przez Komisję Specjalną. Na jej czele staną obok Kardynała Ottaviani również kardynał Bea przewodniczący Sekretariatu do Spraw Jedności Chrześcijan.

Jedynie wielki szacunek dla Pisma św., troska o jak najlepsze wyrażenie dzisiejszym językiem odwiecznej i niezmiennej myśli Bożej, zawartej w świętej Księdze, skłoniły Ojców Soboru do tak żywej dyskusji.

Dyskusja ta trwa. Egzegeci całego świata starają się na nowo odczytać Księgę Bożą. Lepsze zrozumienie historii powstania dzieł Starego Testamentu może wymagać nowego ujęcia nauki o natchnieniu Pisma św. W badaniach nad Nowym Testamentem trzeba będzie zwrócić większą uwagę na intencję, jaką mógł mieć autor natchniony w danym tekście. Słusznie powiedział Kardynał Bea, że „zasadniczy ciężar wysiłków ekumenicznych spoczywać powinien na studium Pisma św., gdyż Biblia jest wspólną podstawą dla nas i dla naszych braci odłączonych“.

W tej wielkiej pracy nie może zabraknąć egzegetów polskich. Polscy Bibliści zawsze wierni tradycji, starają się należycie wniknąć w sens Ksiąg natchnionych przez uwzględnienie współczesnych osiągnięć w dziedzinie

historii starożytnej i archeologii, przez głębsze studium wielojęzycznych tekstów spisanych na kamieniu, papirusie i pergaminie. Trzeba pracować i modlić się, by prawda objawiła się w syntezie końcowej jako nowe światło nad światem.

Korzystam z okazji, by wyrazić moją wielką wdzięczność dla Arcycypa-sterza Diecezji Lubelskiej, J. E. Ks. Biskupa Piotra Kałwy, Wielkiego Kanclerza Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, że mogłem wraz z nim wziąć udział w obradach soborowych.

Myśli moje przenoszę do ukochanej Ojczyzny, do Bibliistów polskich, do rodzinnej diecezji lubelskiej i do mojej rodzinnej parafii Uchanie, do jej kochanego Ks. Proboszcza, Ks. Wilkarego, mojej rodziny i parafian. Pozdrawiam serdecznie J. E. Ks. Bpa Jana Mazura, który ofiarnie zastępuje nas w pracy arcybiskupiej, wszystkich drogich Braci kapłanów diecezjalnych i zakonnych, Siostry zakonne, Seminarium Duchowne i Katolicki Uniwersytet Lubelski, tę Alma Mater naszą. Ufam, że w jesiennej sesji soborowej i ta zasłużona Katolicka Uczelnia Polski będzie mogła wziąć żywym udział w obradach, a zwłaszcza jej Profesorowie Pisma św.

Rzym, Radio Watykańskie, 18. I. 1963

Bp HENRYK STRĄKOWSKI

ODPUSTOWA MSZA ŚW.

I. **Święto tytułu kościoła.** Wedle przepisów prawa kanonicznego (kan 1168 § 1) każdy kościół ma swój tytuł, imię, wezwanie. Przy poświęceniu kamienia węgielnego już fundatorzy wybierają tytuł dla nowo budującej się świątyni Pańskiej. Poświęcenie zaś, czyli konsekracja kościoła upoważnia dopiero do urządzania zewnętrznej uroczystości związanej z jego tytułem.

Tytuły kościołów są różne. Trójca Przenajświętsza, tajemnice z życia Pana Jezusa i przedmioty z Nim związane, ważne sceny z ziemskiego pobytu Matki Najświętszej, poszczególni Święci i aniołowie są tytułami kościołów katolickich. Rzeczywiście istnieje w wezwaniach kościołów wielka różnorodność. Z tego powodu łatwo odróżnić jeden kościół od drugiego, zwłaszcza w tej samej miejscowości.

Taki tytuł kościoła prawo kanoniczne każe rok rocznie uroczystość obchodzić. Oto brzmienie tego nakazu: „Także święto tytułu kościoła należy rok rocznie obchodzić według przepisów liturgicznych”. (Kan 1168 § 2) Przepisy zaś liturgiczne zaliczają tytuł kościoła do świąt pierwszej klasy z zaznaczeniem: *partykularne, własne* w odróżnieniu od powszechnych czyli obchodzonych w całym Kościele. Dzień liturgiczny tytułu kościoła, może mieć różną klasę w powszechnym kalendarzu świąt. Nieraz ma własny formularz brewiarza czy Mszy św. oraz wyznaczony dzień liturgiczny, zaś innym razem czyni się o nim tylko wspomnienie w *laudesach*, czy Mszy św. jaką odprawia w danym dniu. Mimo tak niskiej klasy w kategorii świąt powszechnych tytuł kościoła jest zawsze świętym pierwszoklasowym.

Ostatnio wydane przepisy liturgiczne, zaliczają Mszę św. z uroczystości zewnętrznej tytułu kościoła do Mszy wotywnych drugiej klasy. Wolno więc ją odprawiać dla dobra wiernych we wszystkie dni liturgiczne drugiej klasy, a tym bardziej trzeciej czy czwartej. Uroczystość zaś zewnętrzną pozwalają te same przepisy obchodzić w sam dzień tytułu kościoła albo w niedzielę bezpośrednio poprzedzającą lub bezpośrednio następującą po Oficjum święta. Względę duszpasterskie, czyli dobro wiernych są wystarczającymi powo-